

23.05.2018

Asia/8

§ 85

Katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeet

HEL 2018-003612 T 10 05 02

Päätös

Liikennelaitoksen johtokunta päätti merkitä tiedoksi katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeet.

Esittelijä

yksikön johtaja
Artturi Lähdetie

Lisätiedot

Artturi Lähdetie, yksikön johtaja, puhelin: 310 35245
artturi.lahdetie(a)hel.fi

Liitteet

1 Katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeet

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Tiivistelmä

Ohjeessa kuvataan erilaisiin katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeisiin liittyvät suunnitteluvaiheet ja hallintosäännössä määritellyt suunnitelmien päätösvaltarajat sekä määritellään eri vaiheissa tehtävää kustannusohjausta ja hankkeen taloudellisten vaikutusten arviointia (hankkearviointi). Lisäksi ohjeessa kuvataan katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeisiin liittyvät vastuutahot sekä eri tahojen yhteistoimintaa hankkeiden valmistelussa, suunnittelussa ja ohjaamisessa sekä kaupungin talousarvioon liittyvän investointiohjelman suunnittelussa.

Esittelijän perustelut

Taustaa

Helsingin kaupungilla ei ole aiemmin ollut erillistä ohjetta katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden suunnitelmien käsittelyyn. Suunnitelmien hyväksynnässä on noudatettu kulloinkin voimassa olleita johtosääntöjä. Tämän lisäksi on sovellettu kulloinkin voimassa ollutta tilahankkeiden käsittelyohjetta (viimeisin Khs 14.12.2015) mm. puisto-

hankkeiden ja liikenneliikelaitoksen investointihankkeiden päätöksenteossa.

Edellisellä valtuustokaudella kaupunginhallitus edellytti, että kaupungin toimintamenojen kasvuun merkittävästi vaikuttavien liikenneinvestointien ohjaamista osana talousarvioprosessia kehitetään (mm. Khs 16.9.2013 § 987 ja Khs 24.3.2014 § 333). Osana tätä kehitystyötä on vuodesta 2014 saakka toiminut liikennehankkeiden ohjausryhmä (Liikenne-HOR), jonka tehtävät ja kokoonpano on kuvattu käsittelyohjeessa.

Erityisesti kaupungin toimintamenoihin kohdistuvaa liikenneinvestointien taloudellisten vaikutusten arviointia on kehitetty yhteistyössä Helsingin seudun liikenne (HSL)–kuntayhtymän kanssa.

Ohjeessa on kuvattu periaatteellisesti ja taloudellisesti merkittäviin hankkeisiin liittyvää taloudellisten vaikutusten arviointia sekä joukkoliikenteen järjestämiseen liittyvät rahavirrat. Seudullisen liikennejärjestelmäsuunnitelman osalta tämä taloudellisten vaikutusten arviointiin liittyvä kehitystyö on edelleen käynnissä osana MAL 2019 –suunnittelua.

Ohjeet tukevat osaltaan kaupunkistrategian 2017-2021 tavoitteita mm. kaupunkikokonaisuuden ohjattavuuden paranemiseen, liikenneinvestointien ja maankäytön yhtäaikaiseen suunnitteluun sekä investointien vaikuttavuuteen ja oikea-aikaisuuteen liittyen.

Käsittelyohjeet on laadittu yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan (ml. liikenneliikelaitos) sekä Helsingin Sataman ja Helsingin seudun liikenne (HSL) –kuntayhtymän kanssa.

Helsingin kaupungin uuden johtamisjärjestelmän myötä kaupunkiympäristön toimialan katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeisiin liittyvää suunnitteluprosessia päätösmenettelyineen on ollut mahdollista selkeyttää. Käsittelyohjeeseen on koottu uuden hallintosäännön mukaiset toimivaltarajat.

Ohjeen tarkoitus ja rajaukset

Käsittelyohjeen tarkoituksena on tarkentaa eri suunnitteluvaiheissa laadittavia selvityksiä ja tarkasteluja siten, että hankkeiden käyttötalous- ja investointivaikutukset tulevat huomioitua riittävän varhaisessa vaiheessa. Samalla tavoitteena on varmistaa katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden sekä muiden julkisen ulkotilan hankkeiden ohjaus yhteistyössä osana talousarvio- ja taloussuunnitelmapirosessia ja saattaa näitä koskevat investoinnit systemaattisen päätöksenteon kohteeksi. Näin saadaan tietoa siitä, millaisiin investointi- ja käyttötalouden määräraha-tarpeisiin kaupunki on tulevina vuosina sitoutunut.

23.05.2018

Ohje määrittelee katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden sekä julkisen ulkotilan hankkeiden suunnitteluvaiheet ja niiden pääsisällön, suunnitelmien käsittelytavan ja päätösvaltarajat. Lisäksi ohjeessa kuvataan hankkeen kustannusohjausta ja eri suunnitteluvaiheissa tehtävää taloudellisten vaikutusten arviointia.

Hankkeiden hyväksymisen yhteydessä otetaan huomioon taloudellisten vaikutusten lisäksi muita hankkeen vaikutuksia, mm. kaupunkikehitykselliset vaikutukset, vaikutukset kaupungin muiden tavoitteiden saavuttamiseen sekä ympäristö- ym. vaikutukset. Näiden kuvaaminen ei kuitenkaan kuulu katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeen piiriin.

Ohje ei koske tilahankkeita eikä liikunta-alueita, joiden suunnitteluprosessi ja päätösvaltarajat määritellään tilahankkeiden käsittelyohjeessa (Khs 14.12.2015). Tilahankkeiden käsittelyohjeen päivitystarvetta arvioidaan vuoden 2018 aikana käynnissä olevan kiinteistöstrategian laadinnan yhteydessä.

Kaupunkiympäristön toimialalla on käytössä tätä ohjetta täydentäviä ja tarkentavia suunnittelu- ja menettelytapaohteita kuten katu- ja puisto-suunnitelmien laadinnassa noudatettava Yhteinen kunnallistekninen työmaa -yhteistoimintasopimus (2017).

Ohjeen sisällöstä

Ohjeessa kuvataan keskeiset katu-, puisto- ja muiden yleisten alueiden hankkeista laadittavat suunnitelmat ja suunnitelmien käsittelyprosessit. Pääosa hankkeista on ns. tavanomaisia hankkeita, jotka syntyvät asemakaavoituksen pohjalta. Erikseen on käsitelty periaatteellisesti ja taloudellisesti merkittäviä liikennettä, viheraluetta tai muuta yleistä aluetta koskevia hankkeita sekä yhteishankkeita valtion kanssa.

Ohjeen liitteinä 4-7 on esitetty erilaisiin hankkeisiin liittyvät päätösprosessikaaviot. Kaaviot ovat yleispiirteisiä ja niissä ei ole esitetty kaikkia hankkeisiin liittyviä sidosryhmiä ja tapauskohtaisia erityispiirteitä.

Kadut, puistot ja muut yleiset alueet rakennetaan asemakaavan pohjalta laadittavan katu- ja puistosuunnitelman sekä niihin perustuvan rakennussuunnitelman perusteella. Tarvittaessa laaditaan suunnitelmia myös suunnittelualueeseen sisältyvistä taitorakenteista tai HKL:n toimintaan liittyvistä rakenteista, kuten raitioteistä.

Hankkeen alkuvaiheessa tehdään asiantuntija-arvio hankkeen merkittävyydestä. Tämä tarkoittaa, että Helsingin Satama, Helsingin seudun liikenne (HSL) –kuntayhtymä, kaupunginkanslia ja kaupunkiympäristön toimiala (ml. liikenneliikelaitos) yhteistyössä arvioivat, onko muodostu-

massa oleva hanke tavanomainen vai periaatteellisesti merkittävä. Periaatteellisesti ja taloudellisesti merkittävillä suunnitelmilla tarkoitetaan suunnitelmia ja selvityksiä, jotka ovat kaupungin kannalta strategisesti merkittäviä tai taloudellisen arvonsa, pitkän keston, kaupunkikuvallisen merkityksensä tai jonkin muun syyn takia kaupungin kannalta poikkeuksellisia.

Merkittävimmat muutokset aikaisempaan käytäntöön liittyvätkin periaatteellisesti ja taloudellisesti merkittäviin hankkeisiin. Niiden osalta käsittelyohjeessa esitetty suunnittelun vaiheistus mahdollistaa, että kaupunginvaltuusto, tai toimivaltarajojen mukaan mahdollinen alempi toimielin, päättää vain hankkeen yleissuunnitelmasta. Kaupunginhallitus on päättänyt tämän käytännön mahdollistavasta hallintosäännön muutoksesta 21.5.2018.

Periaatteellisesti ja taloudellisesti merkittävistä suunnitelmista laaditaan ennen katu-, puisto- ja rakennussuunnittelua yleissuunnitelma, johon sisältyvän hankearvioinnin tarkoituksena on tuottaa tietoa hankkeiden vaikuttavuudesta, toteuttamiskelpoisuudesta ja kannattavuudesta niiden ohjelmoinnin ja päätöksenteon pohjaksi sekä maankäytön suunnittelua varten.

Katuverkon ja muiden yleisten alueiden rakentamisen taloudellisuutta arvioidaan yleensä osana kaavoituksen yhteydessä tehtävää aluekohtaista teknistaloudellista arviointia.

Liikennejärjestelmän ja seudun strategisen maankäytön kehittämisen tasolla hankkeiden taloudellisen näkökulman arviointia tehdään yhdessä HSL:n ja valtion kanssa mm. MAL-suunnitteluun liittyvässä yhteistyössä. Liikenneviraston yhteishankkeissa tehdään aina Liikenneviraston ohjeiden mukainen yhteiskuntataloudellinen arviointi yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa.

Kaupungin periaatteellisesti ja taloudellisesti merkittävässä liikennehankkeissa Liikenneviraston ohjeiden mukainen yhteiskuntataloudellinen arviointi muodostaa osan hankearviointia. Kaupunkiseuduille sijoituvilla joukkoliikennehankkeilla on kuitenkin arvioitu olevan vaikutuksia, jotka eivät välttämättä näy perinteisessä hyöty-kustannuslaskennassa. Tämän vuoksi kaupungin periaatteellisesti ja taloudellisesti merkittävässä liikennehankkeissa on hyöty-kustannuslaskentaa täydennettävä ns. kaupunkitaloudellisilla arvioilla, joiden tarkoituksena on hankkeiden laajempi arviointi kaupungille koituvien tulojen ja menojen näkökulmasta. Hankearvioinnissa keskeistä on käytettävien menetelmien yhdenmukaisuus, läpinäkyvyys ja toistettavuus. Hankearviointia on kuvattu ohjeen luvussa 12 ja joukkoliikenteen järjestämisestä aiheutuvia taloudellisia

23.05.2018

Asia/8

---

vaikutuksia liikenneliikelaitoksen, HSL:n ja Helsingin kaupungin välillä liitteissä 8-9.

Esittelijä

yksikön johtaja
Artturi Lähdetie

Lisätiedot

Artturi Lähdetie, yksikön johtaja, puhelin: 310 35245
artturi.lahdetie(a)hel.fi

Liitteet

1 Katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeet

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano